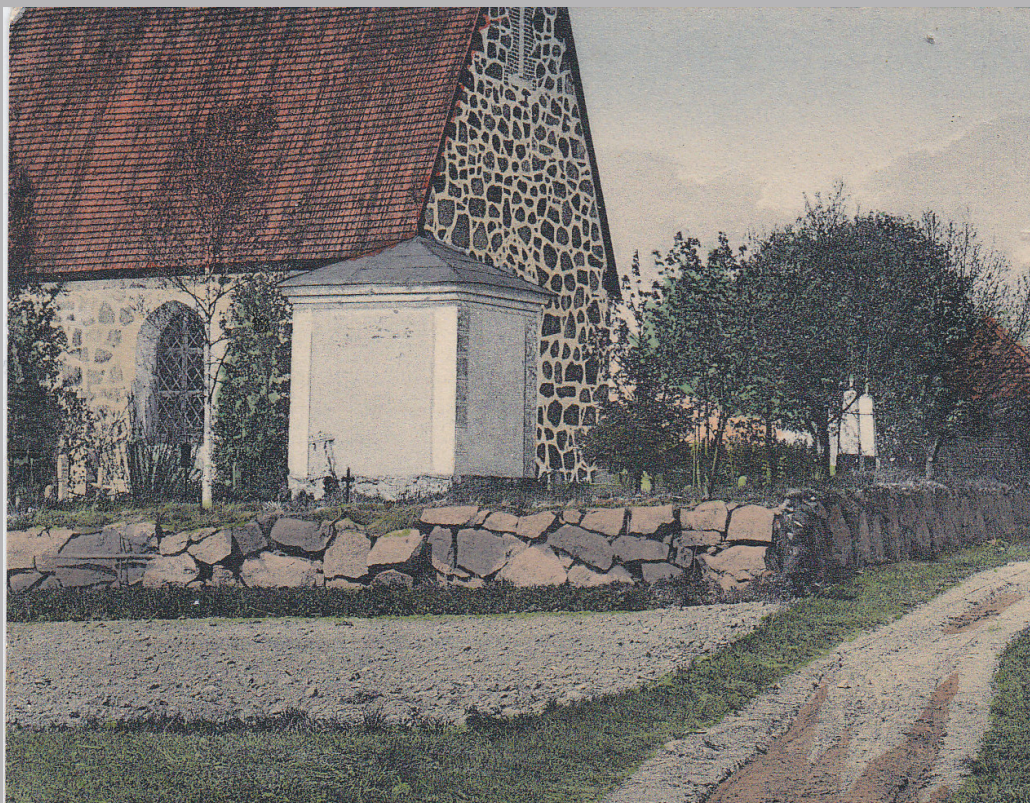

Armi Hirsimäki

KÖYHÄNÄ,
NÖYRÄNÄ JA
NAIMATTOMANA

**Köyhänä,
nöyränä ja
naimattomana**

Aiemmin julkaistu

Rajalla 2006

Loviisan korkea veisu 2009

Armi Hirsimäki

**Köyhänä,
nöyränä ja
naimattomana**

© 2012 Armi Hirsimäki

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-498-618-2

Seurakunta kutsuu

Vanhan kirkon vaiheilta se alkoi, tutustuminen

Juna jyskytteli syyskuun ensimmäisenä päivänä vuonna tuhat yhdeksänsataa viisikymmentä kuusi syksyisten maisemien halki. Savolaiselta asemalta vaunuun nousi nuori neito määränpäänä ensimmäinen virkapaikka. Paljon ehti miettiä, arvella, mitä vastassa olisi. Rohkaisevasti oli paikkaa hakemaan kehottanut diakonissalaitoksen johtaja puhunut tulevasta esimiehestä, isälliseksi sanonut.

Saavuttiin Hämeen kauniiseen kaupunkiin Vanain rannalla. Tak-silla oli rovasti neuvonut ajamaan pappilaan, matkatavarat mukana. Vanhan kivikirkon lähelle uutukaisen pappilan pihaan päättyi matka. Omaisuuteni nostettiin ulkorapuille. Katselin kimpsujani; pari kirja-laatikkoa, pari matkalaukkua, siinä maallinen mammonani. Samassa ovi avautui, eteiseen astuivat eloisa ruustinna ja hymyilevä rovasti. Ojensivat kätensä.

– Tervetuloa, tervetuloa sisar. Nyt mennään sisälle.

Riisuessani päällyysvaatteita naulakkoon katsahdin suureen peiliin. Jopa onkin tyylikäs uusi asuni. Ostin uuden takin, hatun ja kengät ensimmäisellä palkallani, jonka sain oltuani osastonhoitajan kesäloman sijaisena gynekologisella osastolla harjoittelusairaalassani. Loppuun kulunut oli entinen takkini neljä vuotta ahkerassa käytössä ollut. Leninkinä oli tietenkin virkapuku. Olin itse ommellut sen pikkusiskon leveähelmaisesta, ohuesta, kuninkaansinisestä villakangaspuvusta. Valkoiset kovat irtokaulukset ja koesisaren merkki kuuluivat virkapukuuni. Diakonissan puvuissa käytettiin hillittyjä sävyjä, juhlapuku oli musta, työpuvut lyhythiaisia, sinisiä valkoisin kauluksin.

Pappilan eteisessä näkyi vanhan käsityön arvostaminen, suuri kirstu taotuin rautavyöttein ja koristein. Lähes seinän korkuisessa ryijyssä oli kansanomaisen malli yhteen sointuvin ajan patinoimin värein.

Eteisestä avautuivat pariovet isoon saliin, jonka perälle ruokailuhuoneeseen oli katettu teepöytä. Minut ohjattiin rovastin viereen, ruustinnaa vastapäätä. Sisäkkö toi teekannun, esiteltiin oikeaksi kädeksi, puhuteltiin neidiksi sukunimen kera.

– Kuinka matka sujui? harmaahapsinen esimies kysyi.

– Hyvin se meni, nopeasti.

– Ajattelimme, että olisit meillä ensi yön. Huomenna saatan uuteen kotiin.

Rovasti oli harvapuheinen, rauhallisen oloinen, muistutti pappaa. Tuntui turvalliselta, mutta samalla ujostutti. Ujous helpotti, kun ruustinna auttoi tilannetta puhumalla vilkkaasti syksyn tapahtumista

seurakunnassa.

– Vanhustenjuhla on heti ensi sunnuntaina, olen tilannut tarjoilun. Tulevana lauantaina katamme pöydät, otetaan puutarhasta kukkia. Tarjoilijoita tulee sunnuntaina, sisar voi mennä kirkkoon vanhusten kanssa.

Ilta kului nopeasti. Rovasti esitteli kirkkoa, jonka entisöinnissä maalikerrosten alta olivat paljastuneet vihkiristit. Alttarikaappi herätti mielenkiintoni. Taidokas puukaiverrus kuvasi pikkutarkasti Jeesuksen elämään liittyviä tapahtumia. Raskaat ovet, taotut saranat, koristeet ja jämerät lukot varmistivat rovastin kertomuksen vanhan ajan kirkossa käymiseen liittyvistä varotoimenpiteistä. Ihmiset kulivat kirkkomatkalla aseet mukana, mutta Herran huoneeseen niitä ei saanut viedä, vaan ne jätettiin isoon eteiseen, asehuoneeseen. Ulkoisesta saarnatuolista olin joskus kuullut. Nyt sain nähdä sen. Pannaan julistetuille saarnattiin Jumalan sanaa siitä, kansa kuunteli ulkona. Kävimme myös pappilan kanssa samassa pihapiirissä sijaitsevassa seurakuntakodissa, joka oli ennen alueen vanhin kansakoulu. Siellä olisi sunnuntainen vanhusten juhla.

– Haluat varmaan jo levolle rasittavan päivän jälkeen, näytän makuuhuoneen ja kylpyhuoneen, ruustinna huolehti.

Hyvää yötä, toivotimme rovastin ja neiti oikean käden kanssa.

– Toivottavasti uni maistuu oudossa paikassa, rovasti sanoi hyvä hymy kasvoillaan.

Ruustinna ohjasi vierashuoneeseen, kehotti menemään kylpyyn, rentoutumaan matkan rasituksista.

– Nuku sitten aamulla rauhassa niin kauan kun unta riittää.

Olipa yllättävä vastaanotto, mietin lämpimässä kylvyssä ollessani.

Kauan ei tarvinnut nukkumattia odotella. Päivän jännitykset laukesivat syvään, rauhalliseen uneen, josta heräsin aamulla virkeänä, levänneenä vastaanottamaan päivän tuomia yllätyksiä. Mielessä liikkui monenlaisia tuntemuksia, odotuksia, vähän pelkoakin uudenlaisen elämän tilanteen alkaessa.

Hyvän huomenen toivotusten jälkeen istuttiin aamiaispöytään.

– Lähdemme vasta kanslia-ajan jälkeen, jos siellä sattuisi olemaan papin tarvetta. Syömme lounaan ja sitten tilaamme taksin, esimieheni sanoi.

Sain selvittää elämäni kulkua, perhettä, kotioiloja, koulutusta. Rovasti kyseli harvakseltaan, ruustinna tuntui vilkkaalta hämäläiseksi. Keskusteluissa selvisikin hänen norjalainen syntyperänsä, kehitysvammaistyön uranuurtajan tyttärenä, myös entisenä opettajana. Paljon ehdimme saada tietoa puolin ja toisin pappilan väen kanssa aamupäivän aikana. Myös palkanmaksupaikka neuvottiin. Palkka haettiin pappilan lähistöltä taloudenhoitajan kotoa sopimuksen mukaan. Lounaan jälkeen tavarani nostettiin taksiin. Kiitin lämpimästä vastaanotosta ruustinnaa ja neiti sisäkköä. Sinne jäivät rappusille vilkuttamaan, kun istuin taksin takapenkille esimieheni viereen.

Ensimmäiset päivät uudessa kotikylässä

Ensin ajettiin kaupunkiin, sieltä muutamia kilometrejä maaseudulle Hattelmalan harjulla kulkevaa maantietä pitkin. Katselin alempana näkyvää kaupunkia ja harjun toisella puolella avautuvaa maalais-

maisemaa avarine viljelyksineen. Kaunista oli uusi asuinsijani, vaihtelevat maisemat, välkkyvät vedet molemmilla puolilla harjua, ihailin uutta kotiseutua.

Saavuttiin määränpäähän samannäköisen puutalon pihaan kuin mihin olin tottunut Pohjanmaan lakeuksilla; kuusiruutuiset ikkunat, pitkänomainen rakennus, avara piha.

– Tämä on vanha pappila, nykyaikaistettu, laitettu keskuslämmitys ja vesijohto, rovasti esitteli uutta kotiani.

Leveät rappuset, muutama askel, kaksi ovea, välissä ikkuna, menimme oikean puoleisesta ovesta valoisaan ulkoeteiseen. Sisäeteinen oli pieni, yksi kaapinovi, ovi vessaan, ovi asuntoon ja vaatenaulakko mahtuivat siihen. Asunnossa oli ensin keittiö ja sen perältä meni ovi toiseen huoneeseen. Keittiön kokopuiset valkoiset huonekalut pöytä, tuolit ja kiikkutuoli olivat lahjoituksena saatuja vuosisadan alun tavaroita. Pidin niistä. Kamarin lakatusta koivusta valmistettu, pyöreä pöytä, neljä topattua pikkutuolia ja topattu kiikkutuoli sekä kirjahylly miellyttivät silmää. Vuoteena oli heteka, joka ei ollut terveellinen makuusija, tiesin kokemuksesta.

– Sisarella on tässä keittiön ovensuunurkkauksessa lääkekaappi ja kaikki sairaanhoitoon tarvittavat välineet. Täällä kodissa on arkiaamuisin vastaanotto klo 8-9. Kotisairaanhoitoa on paljon. Sairaanhoitoasioitten esimies on kunnanlääkäri, jonka varmaan tiedät ennestäänkin. Entisen sisaren päiväkirjasta saat nähdä, millaista diakoniatyötä täällä on tehty. Ihmiset ottavat yhteyttä, kun saavat tietää uuden sisaren saapuneen. Laita kotiasi kuntoon rauhassa. Kävimme katsastamassa ulkokartanon. Siellä oli puilla lämmitettävä sauna, pesutupa ja pukuhuone.

– Lämmitätte vuoroviikoin saunan. Päätalossa on puukeskuslämmitys, jonka siellä asuva naapurisi hoitaa. Toinen vuokralainen on piharakennuksessa.

Menimme tervehtimään nauria. Rovasti tahtoi esitellä meidät toisillemme. Tuntui kotoiselta, kun huomasin rouvan puhuvan samanlaista kirjakielentapaista kuin itse, mutta pohjalainen painotus kuului hänen puheessaan niin kuin minunkin. Näytti heti siltä, että tulisimme hyvin toimeen keskenämme seinäntausnaapureina. Kädestä pitäen esimieheni toivotteli minun viihtyvän uudessa kodissani ja seurakunnassa. Kotiin hän palasi linja-autolla.

Minun oli aika riisua virkapuku ja sonnustautua vapaa-ajan vaatteisiin. Olin lähdössä lähellä sijaitsevaan kyläkauppaan, kun puhelin soi.

– Päivää, täällä mäennyppylän päällä olevan mökin vaimoihmien. Huomasin, kun sisar saapui. Tervetuloa! Minulla on asiaakin. Kävisitkö hakemassa tämän kulmakunnan ompeluseuran tilivihon? Se jäi minulle viimekertaisissa seuroissa.

– Huomenna käyn, nyt menen kauppaan hankkimaan ruokatarvikkeita ja asetun taloksi, vastasin.

Siivosin, asettelin tavaroitani paikoilleen. Verhoja en saanut ikkunoihin, olivat pesun jälkeen ryppyiset. Kaupungissa käydessä olisi ensimmäinen ostokseni silitysrauta, jota tarvitsin myös vaatteitteni silitykseen. Astioita löytyi ruuanlaittoon ja ruokailuun, kaikki hyvässä järjestyksessä. Valurautainen pata tulisi olemaan ahkerassa käytössä, pataruuat olivat edullisia ja helppoja valmistaa. Sen olin oppinut äidiltä sekä sen, että kuparipannu täytyi tarkistaa, oliko hyvä tinaus. Oli, pääsin kiehauttamaan ensimmäiset kahvit ensimmäisessä

kodissani.

Istuin ruokailun ja kahvittelun jälkeen kiikkutuolia kokeilemaan, tulimme heti ystäviksi. Se keinahteli mukavasti ja asettui paikoilleen puoliletkeään asentoon pientä lepohetkeä varten. Siitä tulisi virkkaus ja kutomispaikka, jos sellaista aikaa siunaantuisi tulevaisuudessa. Lepohetken katkaisi ovikellon soitto. Neiti piharakennuksesta tuli mustan kissansa kanssa tutustumaan.

– Toin tämän Murrin mukaan, jos olet kissaihminen, ajattelin. Edellinen oli, Murri kävi kyläilemässä.

– Minä en ole kissaihmissiä, sanoin.

Keskustelimme talon tavoista, saunanlämmityksestä, pihan kunnossapidosta ja tietenkin edellisestä sisaresta.

Oli aika mennä levolle vaiherikkaan päivän jälkeen. Kiitollisena ristini käteni ja kiitin johdatuksesta, joka auttoi minua pitkän koulutuksen aikana kaikkien karikkojen läpi kohti päämäärää diakonissan tutkintoa. Nyt oli nelivuotiseen koulutukseen kuuluvaa koeaikaa seurakunnassa, sen jälkeen päättävä kurssi ja sisarvihkimys maaliskuussa. Minua oli onnistanut, kun hain vakituista paikkaa ilman todistusta, vain johtajan suositus ja omakätinen vapaamuotoinen hakemus. Ensi vaikutelmat poistivat isoimman jännityksen siitä, kuinka ja miten alkaisin toimia.

Aamulla tarkastin sairaanhoitoon kuuluvat tavarat. Senkan eli veren laskeuman mittausteline oli keittiön sairaanhoitonurkkauksessa. Kaapeista löytyivät kotikäynneillä välttämätön laukku, verenpaine mittari, huonokuuloisen kanssa keskusteltaessa käytettävä kuulotorvi sekä virtsan valkuaisen ja sokerin toteamisessa tarvittavat välineet.

Lääkeruiskuja oli monenkokoisia ja niiden desinfiointiin tarvittava malja. Tutustuin lääkekaapin sisältöön. Siellä oli lääkeampulleja, kerta-annos pakkauksina ja monen kerran hoitoon tarkoitettuja. Kotisairaanhoidon pitkäaikaispotilaita ja parantumattomia varten oli hyvä varustelu; Scopolamin, Allaudan ja morfiini pistoslääkkeenä sekä spritiä ihon hoitoon makuuhaavojen ehkäisemiseksi, Basimysin-salvaa ja lanoliinipitoista voidetta tuubeissa. Akuuttisairauksiin oli Procain-penisilliiniä kolmen miljoonan yksikön ampulleissa ja iso Streptomysiini ampulli sekä apteekissa valmistettua yskänlääkettä. Päiväkirja, samanlainen, jota harjoitteluseurakunnan sisaret käyttivät, kertoi paljon työstä tässä seurakunnassa.

Lähdin käymään taitekattoisessa talossa.

– Onko sisaren pikkusisko lähtenyt saattamaan isoa siskoa työpaikkaan? kysyi eilinen soittaja mökin vaimoihmiseksi itsensä esitellyt nainen.

Olin hetken ymmälläni ennen kuin tajusin hänen tarkoittavan minua.

– Minä olen se uusi sisar, vaikka olenkin näin pienikokoinen.

Anteeksi pyydellen rouva päästi hersyvän naurun. Nauroimme molemmat. Se oli alku monivuotiselle läheiselle yhteistyölle ja monille mukaville hetkille.

Ensimmäinen kotikäyntipyyntö tuli samana päivänä. Perheen isän peukalon kynnen alle verstaalla iskostunut tukeva tikku ei lähtenyt kotikonstein, kertoi vaimo puhelimesta. Desinfioin muutaman eri kokoa olevan neulan ja atulat. Otin puhdistusainetta ja sidetarpeita. Ennen en ollut kynnen alta isoja tikkuja kaivanut. Poliklinikalla se

oli lääkärien työtä. Kuinkahan se onnistuu, mietin matkalla.

Keittiön rapun pielessä oli komea Lassie-koira vartiointitehtävässään. Ei halunnut laskea sisään. Haukahti muutaman kerran, ovi avattiin, rouva pyysi sisälle. Siellä oli kolme alle kouluikäistä poikaa ja tuskissaan oleva perheen isä. Tarkastelin peukaloa. Tikku oli niin syvällä tiiviisti, etten pelkillä atuloilla saisi sitä pois.

– Miksi ette heti mennyt poliklinikalle? kysyin.

– Hän on niin ujo mies, ettei yksin sinne mennyt, muutenkin se lääkäriin meno on miehille kovan takana, sanoi vaimo.

– Varautukaa siihen, että tämä koskee ja paljon, sanoin ja mietin vaihtoehtoja poiskaivamiselle.

Otin neulan ja painoin sen tikkuun kiinni, vedin atuloilla pois. Lohjenneet palat kaivoin neulalla. Tuskan hiki valui miehen kasvoille, mutta yhtään valitusta ei kuulunut.

– Oletteko allerginen penisilliinille?

– Ei hän ole, vaimo vastasi.

– Annan pistoksen nyt ja käyn vielä kahtena päivänä. Milloin hän on saanut jäykkäkoristusrokotetta?

– Ei ole koskaan saanut, vaimo tiesi.

Olen menossa kaupunkiin, tuon samalla.

Poikkesin paluumatkalla pistämään. Toimenpiteen jälkeen istuttiin kahvipöytään. Rouva kertoi olevansa kylän toinen pyhäkoulunopettaja, toisena oli toiminut sisar.

– Olemme pitäneet vuorotellen silloin, kun sisarelle on sopinut muilta töiltä.

– Katsotaan sitten, kun pääsen alkuun. Ainakin ensi sunnuntai on varattu, vietetään vanhusten kirkkopyhää.

Naapurikylässä seuroissa

Mitäpä sinne Länsi-Vanajaan kuuluu? seuraavana aamuna soittava esimies halusi tietää.

Kerroin, mitä olin puuhaillut. Kyselin ohjeita töistä.

– Ota rauhallisesti, kohta tulee tehtäviä enemmän kuin tarpeeksi. Illalla on sielläpäin jonkun matkan päässä Luolajan kylässä Sisälähetyksen seurat. Tulemme ruustinnan kanssa siihen teidän pysäkillä. Lähde mukaan, saat tutustua alueen ihmisiin.

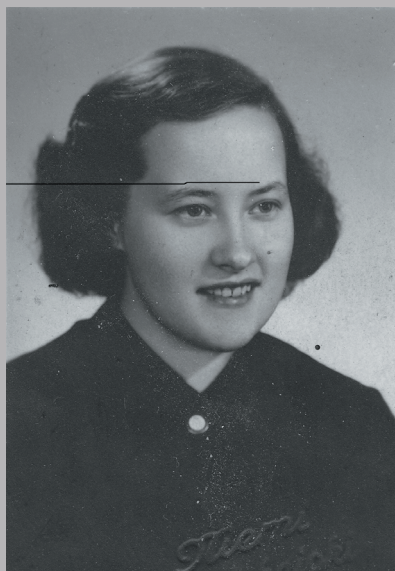
Kuljimme lähellä järveä olevaa kylätietä seurapaikkaan. Sain tietää, että pieni järvi oli linturikas, rauhoitettu. Siellä pesi harvinaisia lintulajeja. Joutsenetkin viivähtivät vähän aikaa matkallaan pohjoiseen. Lintutornille kuljettiin kosteikon kohdalla pitkospuita pitkin.

Seuratalo sijaitsi pienen mäen korkeimmalla kohdalla. Iäkäs emäntä asui kahden tyttärensä kanssa. Karjalan kodista Vuoksen virran rannalta he olivat joutuneet evakkomatkalle lähtemään. Katselin kodin kukkarunsautta sekä ulkona että sisällä, täydessä loistossa olevia, vaikka oli syyskuu. Tupa keittiössä oli kotoisa tuntu, kangaspuut, joissa pellavaista kudontaa.

– Tyttäret ovat monitaitoisia kutojia, tekevät tilauksesta pella-valiinoista takanöihin, sängynpeitoista pukukankaisiin, äiti kertoi.

Se oli iloinen uutinen, sillä tarvitsin liinojen kutojaa, langat olivat kotimökillä Pohjanmaalla.

Seuraväkeä saapui runsaasti. Kotiseudustani poiketen täällä terveh-

Köyhänä, nöyränä ja naimattomana on Armi Hirsimäen kolmas teos. Edellisessä teoksaan, Loviisan korkea veisu, hän käsitteli nuoren sotaorvon kasvua aikuisuuteen ja intoa opintielle lähtemiseen. Nyt on tullut aikuistuminen ja kouluttautuminen ammat-
tiin ja ammatin myötä lähimmäisten hyväksi
toiminen.

Kirjassaan Hirsimäki osoittaa, miten laaja elämänpkirjo ja yhteiskuntanäkemyk dia-
konissan ammatissa on valppaalle ja viisaal-
le kutsumustyön tekijälle avautunut.

Lähes koko aikuisiän työura kului Vanajan seurakunnassa, joka oli erilainen seurakun-
ta. Siirrettiinhän sodan jälkeen venäjänkieli-
sen Kyyrölän kylän väestö juuri Vanajaan.

Kirja on varmasti tärkeää ja mielenkiintois-
ta luettavaa seurakuntien päättäjille. Se on
kohdistettu myös muille yhteiskuntamme
huono-osaisten asioita hoitaville. Tämä olisi
hyvää ja elämänläheistä oppimateriaalia
alan opiskelijoille, parempaa kuin teoreetti-
set oppikirjat.

